

Seurausetiikka ja velvollisuusetiikka



Moraaliset teoriat

Moraalisten teorioiden on oltava universaaleja eli niiden on toimittava ajasta ja paikasta riippumatta. Ihminen ei ole myöskään syyllinen tekoon jonka tekee pakotettuna tai uhattuna

Seurausetiikka

Seurausetiikan mukaan se onko jokin teko oikein riippuu ainoastaan sen seurauksista. Esimerkiksi jos jokin teko kuten valehtelu aiheuttaa enemmän hyvää kuin pahaa se on moraalisesti oikeutettu. Seurausetiikka kutsutaan konsekventilismiksi. Sen mukaan ihmisellä on velvollisuus Tehdä se teko, joka tuottaa parhaimman mahdollisen asiantilan. Seurausetiikassa on erilaisia versioita joissa painotetaan eri asioita Esimerkiksi utilitarismi

Altruismi

Altruismi on toimintaa toisten hyväksi ilman omaa hyötyä käytännössä kaikki moraaliteoriat ovat Altruismisia. Altruismin Vastakohta on egoismi.

Egoismissa

Egoismissa ajatellaan vain omaa mielihyvää ja mielipahaa. Eikä se ole kummoinenkaan moraaliteoria.



Utilitarismi

Utilitarismi on seurausetiikan alalaji, jossa korostetaan yleistä hyötyä. Utilitarismin tavoitteena on mahdollisimman suuri hyöty mahdollisimman suurelle joukolle ihmisiä, joten jos aiheutettu paha on pienempi kuin siitä saatava hyöty paha kannattaa aiheuttaa.

Utilitarismia on kritisoitu siitä, että se ei jätä sijaa teoille, jotka ovat sallittuja, mutta eivät pakollisia." Toiminnan eettisen arvon määrittäminen pelkästään seurausten perusteella johtaa myös toisella tavalla vaikeasti hyväksyttäviin tuloksiin. Suurin kokonaishyöty voi koitua teosta, joka haittaa vakavasti joitakin mutta hyödyttää vastaavasti enemmän toisia, äärimmäisenä esimerkkinä tilanne, jossa lääkärin olisi oikein uhrata yksi ihminen, jotta tämän elimillä saadaan pelastetuksi kolmen muun ihmisen henki. "(filosofia.fi)

Tällaisten ääritilanteiden estämiseksi on kehitetty sääntö utilitarismi. Edelliseen esimerkkiin liittyen Sääntönä voisi olla, että viatonta saa uhrata

Utilitarismin muodot

"1. [Hedonistinen ja ei-hedonistinen utilitarismi](#). Hedonististen ja ei-hedonististen utilitaristien väliset erimielisyydet koskevat sitä, mitä hyvinvointi oikeastaan on tai mikä loppujen lopuksi tekee aistivien olentojen elämästä hyvää tai huonoa. Hedonistinen utilitaristi katsoo, että hyvää on nautinto kun taas ei-hedonistinen utilitaristi on sitä mieltä, että tekoja pitäisi arvioida sen perusteella, kuinka voimakasta preferenssien tyydytystä ja tyydyttymättömyyttä ne tuottavat

(preferenssiutilitarismi).

2. Suora ja epäsuora utilitarismi. **Tekoutilitarismin** suhtautuminen tekoihin on suora, koska sen mukaan arvioitavan teon moraaliset ominaisuudet (esim. sen moraalinen vääräys, oikeus, huonous ja hyvyys) riippuvat itse arvioitavan teon seurauksista, kun taas niiden utilitarismin muotojen, joiden mukaan arvioitavan teon moraaliset ominaisuudet riippuvat jonkin muun kuin itse arvioitavan teon seurauksista, suhtautuminen tekoihin on epäsuoraa. Epäsuoran utilitarismin tunnetuin päämuoto on sääntöutilitarismi, jonka puitteissa voidaan esimerkiksi katsoa, että teko on moraalisesti oikein, jos ja vain jos se on sopusoinnussa sellaisten sääntöjen kanssa, jotka maksimoisivat hyvinvoinnin, jos kaikki moraaliset toimijat noudattaisivat kyseisiä sääntöjä.

3. Totaali- ja keskiarvoutilitarismi. Totaaliutilitarismin mukaan oleellista on hyvinvoinnin maksimointi maailmassa, kun taas keskiarvoutilitarismin mukaan oleellista on olentojen keskimääräisen hyvinvoinnin maksimointi.

4. Optimoiva ja ei-optimoiva utilitarismi. Sellaista utilitarismia, jonka mukaan moraalisten toimijoiden pitäisi aina toimia moraalisesti parhaalla tavalla, voi kutsua optimoivaksi utilitarismiksi (**sääntöutilitarismi**), kun taas sellaista utilitarismia, jonka mukaan moraaliset toimijat eivät ole aina velvoitettuja toimimaan moraalisesti parhaalla tavalla, voi kutsua ei-optimoivaksi utilitarismiksi.

5. Positiivinen ja negatiivinen utilitarismi. Hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävä utilitarismi on aina positiivista, kun taas negatiivinen utilitaristi pyrkii esimerkiksi minimoimaan kärsimyksen maailmassa.

6. Objektiivinen ja subjektiivinen utilitarismi. Esimerkki objektiivisesta utilitarismista on sellainen utilitarismi, jonka mukaan teon moraaliset ominaisuudet riippuvat sen tosiasiallisista seurauksista hyvinvoinnin määrän suhteen. Esimerkki subjektiivisesta utilitarismista taas on sellainen utilitarismi, jonka mukaan teon moraaliset ominaisuudet riippuvat siitä, millaisia vaihtoehtoisia seurauksia kyseisen teon suorittamaan pystyvä toimija uskoo sillä voivan olla hyvinvoinnin määrän suhteen ja kuinka todennäköisinä hän pitää mitäkin seurauksia."(Tieteentermipankki.fi)



Velvollisuusetiikka

Seurausetiikan mukaan jotkin teot ovat väärin ja Jotkin teot ovat oikein. Oikeita tekoja pitää tehdä sen takia, että ne ovat oikein ja väärä tekoja välttää, koska ne ovat väärin.

"Velvollisuusetiikan klassikko on Immanuel Kant, joka tiivistää etiikan ehdottomiin käskyihin eli kategorisiin imperatiiveihin.

**Kategorinen imperatiivi
eli EHDOTON KÄSKY!**

- Koska kyseessä on ehdoton käsky, sitä tulee noudattaa aina ja kaikissa olosuhteissa, sen noudattaminen on velvollisuus."(internetix). Eli Sen Perusteella voi ajatella että

teko on oikein, jos se toimisi lakina, jonka mukaan kaikki aina toimisivat."jonka mukaan ketään ihmistä ei saa käyttää pelkästään välineenä. (esim. orjuus väärin)

Kukaan ei saa erioikeuksia. Teoria

- Kategorisen imperatiivin mukaan ihmisen on toimittava oman itsensä täydellistämiseksi ja muiden hyvinvoinnin lisäämiseksi.
- kantin teorian mukaan kategorinen imperatiivi on normi, joka pätee olosuhteista riippumatta.
- Kantin moraali jakautuu positiiviseen ja negatiiviseen velvollisuuteen: Positiivinen velvollisuus on velvollisuus toimia normien edellyttämällä tavalla auttaakseen muita. Negatiivinen velvollisuus on velvollisuus noudattaa kieltoa ja olla loukkaamatta muiden oikeuksia."(pikkufilosohvit.fi)

Esim "Kun Pekka miettii, että voisikohan valehdella pikkuisen, kun kaveri pyytää mukaan kalareissulle, muttei millään jaksaisi lähteä mukaan eikä toisaalta viitsisi pahoittaa kaverin mieltäkään. Jos Pekka sanoisi vaikka että hänellä on samaan aikaan työreissu eikä pääse lähtemään silloin kalaan. Mitähän kategorinen imperatiivi tähän sanoisi? Voisiko Pekka toivoa, että valehtelusta tulisi yleinen laki? No ei varmaan. Jos kaikki valehtelisivat, maailma joutuisi outoon ja järjettömään tilaan, jossa ei enää tietäisi mikä on totta ja mikä valhetta. Tällaista lakia ei rationaalinen ihminen voi toivoa tai kuvitella. Siis valehdella ei saa. Ja koska käsky on ehdoton, ei Pekkakaan voi valehdella edes silloin tällöin kotitarpeiksi, ilman että toimii moraalittomasti."(internetix)

Toisaalta myös seuraus etiikalla on ongelmansa esim" velvollisuusetiikan soveltaminen johtaa ongelmiin. Kant esitti valehtelun olevan aina väärin – myös silloin, kun salainen poliisi tulee kysymään piileskelevän ystävän olinpaikkaa (Kannisto 2007). Ajatus vaikuttaa epäuskottavalta: vaikka meillä on velvollisuus puhua totta, joskus on voitava valehdella

hirvittävän lopputuloksen estämiseksi. Tällöin seuraukset menevät velvollisuuden edelle."



Tarkoitusetiikka

Tarkoitusetiikan mukaan se onko teko oikein vai väärin. Riippuu ainoastaan teon tarkoituksesta. Ei teosta itsestään tai sen seurauksista.



Lähteet

Noviisi 7-9 Jaakko Heinimäki ja Vesa Soikkeli.

<https://peda.net/viitasaari/lukio/oppiaineet/filosofia/filosofia-1-kurssi/etiikka/seurausetiikka>

http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/fi/fi1/4_mita_on_hyva_/06_velvolli_suusetiikka?C:D=1818613&m:selres=1818613

[http://filosofia.fi/node/6985#Analyyttisen etiikan suuntauksia](http://filosofia.fi/node/6985#Analyyttisen_etiikan_suuntauksia)

<http://etiikka.fi/teoria/oikean-ja-vaaran-teoriat/>

http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/fi/fi2/3_hyveet_hoydyt_velvolisuudet/12_velvollisuusetiikka?C:D=hNgS.gW0v&m:selres=hNgS.gW0v

<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:utilitarismi>

<http://pikkufilosohvit.blogspot.fi/2007/11/keskenerinen-velvollisuusetiikan.html>

